

O I S O V I N Y

Nepostradatelný informační a inspirační zdroj pracovníků býv. OIS

Pravicový, liberální chem.inž. občasník. Založeno r. 1996

Slovo úvodem

Tak je tu zase máj! Počasí nám už dalo ochutnat léto a místo na zimu začneme brzy nadávat na horko. My časné jarní pyloví alergici čekáme až štafetu převezmou ti se „sennou rýmou“. Doufám, že jste nezapomněli políbit tu svou pod rozkvetlým ovocným stromem. Ne aby rodila, ale aby byla spokojená.

Motto

Žádný cíl není tak vysoký, aby ospravedlnil nečestné metody. A. Einstein

Z citátů, reklam, inzerátů a...

„Jak si muž představuje jídlo o sedmi chodech?

Guláš a šest piv“.

„Lidstvo je dobré, to jen jednotliví lidé jsou svině“.

„Architektura je to, co činí zříceninu krásnou“

„Život je jako oheň. Na začátku plamen, na konci popel“.

„Změna plodí vždy další změnu“. Machiavelli

„Kde by byla moc žen, kdyby nebylo ješitnosti mužů“. N. Kinská

Víte, že?

- Vědci odhadují, že dosud žilo na Zemi kolem 107 miliard lidí. Na jednoho živého tak připadá patnáct už mrtvých.
- Zablokování endokanabinoidů zvyšuje spalování tuků, aneb hubnutí bez pohybu a bez diety na obzoru?
<http://www.osel.cz/index.php?clanek=6176>
- Šifra Copiale padla, stačil chytrý nápad.
<http://scienceworld.cz/aktuality/sifra-copiale-padla-stacil-chytry-napad-6569>
- LSD silnou zbraní proti alkoholismu?
<http://www.osel.cz/index.php?clanek=6177>
- Překvapte své vnoučky. Ideální směs do bublifuku má obsahovat 10 dílů destilky, 3 díly JARu a 1 díl glycerinu.

Od losa k Mormonům

Ráno ještě poslední fotografie před cedulí yellowstonského parku a vyrážíme do sousedního Tetonu parku. Brzy za vstupem do parku vidíme stát dvě auta a pozorovat louku. Brzdíme a vyskakujeme. Vidím jak krásný los (moos) s malým parožím právě opouští louku a zachází do úzkého pruhu lesa podél silnice. Dalekohled na krku běžím jeho směrem asi 100 m a pak ho vidím, jak stojí mezi stromy asi 25 m

ode mne. Docházejí ostatní i Američané a dobrých pět minut ho pozorujeme očima i dalekohledem. Když jsme se nasýtli, jdeme zpět k autu. Ale Američané losa zřejmě obtěžovali, protože ten najednou vyběhá na louku a kluše přímo k nám. Asi 10 m před fotografující Vlastou přebíhá silnici a mizí na protější

straně v lese. Tak se nám splnilo i poslední přání vidět pořádně losa. Přes nedoporučení rangerky z visitor center odbočujeme v 11:15 na úzkou silnici a vyjíždíme na asi 5 mil dlouhou silnici na Signal Mt. Summit, indiánskou signální horu, odkud byl hezký rozhled na park a voněly zde horské luční květy. Při další cestě pátráme po dalších losech v porostech zakrslých keřových vrb na mokřích březích říček, kde se mají vyskytovat, ale marně. Jinak los je spíše lesní zvíře. Vše nám vynahrazuje oběd na krásném místě *North Jenny Lake picnic area* a krásná procházka podél jezera Leigh Lake, kterým protéká voda, občas jedou lidé na kanoi, někde jsou i přejeje. Kolem krásná lesní příroda a jako zadní kulisa samozřejmě zasněžené vrcholky hor. Teplota a oblačnost je tak akorát, no prostě idylka. Několik mil níže odbočujeme k zajímavému dřevěnému kostelíku *Episcopal Chapel of the Transfiguration*. Když usedneme do předních lavic vidíme místo oltáře jen prostý kříž, květiny a vše ostatní zabezpečuje široké okno přes které svítí výhled na ty největší horské velikány. Stavitelé prokázali opravdu mimořádný cit pro spojení víry a prostředí. Hned opodál je starý přívoz na *Snake River* (Hadí řeka) z počátku dvacátého století se zachovalou pramici, která převážela i povozy a dobovým obchodem skanzenem, v jehož kamnech příjemně praskalo hořící dřevo, na poličkách marmelády, koření a nástroje pro život v divočině či jeho zpříjemnění. Sama řeka, široká tak 40 m teče velmi prudkým proudem, že by nebylo příjemné do ní spadnout. Do údolí Hadí řeky přišel jako první běloch až v zimě 1807-08 John Colter.

Sjíždíme ze Skalistých hor a přijíždíme do městečka *Brigham City*. V hezkém parku vidíme moc hezkou stavbu kostela, tak se u něj fotíme a chceme si ho prohlédnout, ale to už nás k prohlídce zve společensky oblečený pár. Nejsme totiž v kostele, ale v mormonském *tabernacle*. Uvnitř to připomíná universitní aulu na promoce, jsou tu i varhany a jak se dozvíme později, kromě shromáždění komunity se zde pěstuje sborový zpěv. Dávají nám i písemné materiály a doporučují návštěvu Temple Square v Salt Lake

City. Tak se postupně dozvídáme více o Mormonech a jejich církvi, která je v Utahu přímo státním náboženstvím. Tuto církev nebo chcete-li sektu založil jistý pan Smith před polovinou devatenáctého století na východním pobřeží Spojených států. Mormoni zde byli pronásledováni a sám Smith zabit davem někde kolem 1840. Jeho následník Brigham Young byl zkušený řečník a měl za sebou cestu do Anglie v r. 1844, kde pro svoji víru a cestu do Ameriky získával další přívržence. Byl to také on, kdo rozhodl, že Mormoni uskuteční památnou velkou cestu do země zaslíbené. Za velkých útrap prošli planinami a především Skalistými horami, aby se usídlili v panenské poušti. Tu se jim podařilo zúrodnit a založili zde město Salt Lake City a postupně řadu dalších. Původního mnohoženství se museli vzdát při vstupu do Unie. Pomohli vybudovat stát Utah, který se stal státem Unie až v r. 1896. Vybaveni těmito znalostmi vyjíždíme do Salt Lake City. Po letmé projížďce městem kolem capitolu a Temple Square hledáme azyl nejprve v supermarketu a pak nocleh u zoologické zahrady, které se nám tak osvědčily na minulých výpravě. Tentokrát nás ale zklamala, protože její

parkoviště bylo na noc zahrazené. Vracíme se tedy několik mil a nocujeme na parkovišti u místního tabernacle. Na něm je i nápis s oficiálním názvem mormonské církve *The Church of Jesus Christ of Latter-Day Saints*.

Salt Lake City

Dopoledne máme v downtownu trochu problém zaparkovat, ale je nedělní dopoledne a tak necháváme camper v jedné uličce před prázdným parkovacím automatem na kterém je informace o free Saturdays. Tak proč ne i Sunday? Kolem mrakodrapy, občas i pěší zóna a uprostřed, trochu schované *Temple Square*, celý areál mormonských budov a institucí. Ve visitor centru nás upozorňují ať spěcháme na volný koncert známého velkého pěveckého sboru ve velkém *tabernacle*, který je i přenášán televizí (televised). Stojí to opravdu zato. Opět velká koncertní aula s galeriemi, v čele velké varhany. Všude plno svátečně oblečených místních lidí a pak několik desítek turistů. Sotva se usazujeme, dávají nám jako cizincům dárek – nahrávku koncertu na kazetě. Koncert se skládá asi z 8 skladeb s krátkým filosofickým rozejmáním uprostřed. Při skladbách se v pozadí varhan rozsvěcuje nebo naopak stmívá umělá modrá obloha. Je to velmi

příjemný zážitek. Pak při odchodu zjistí Vlasta, že si ve visitor centru na záchodě zapoměla ledvinku s foťákem, teploměrem a penězi. Ta se tam skutečně našla a jak nás informují již je u jižní brány ve ztrátách a nálezech. Tam ji o chvíli proti podpisu vyzvedávám již

zakatalogizovanou s cedulkou o obsahu (teploměr, business card, Czech Republic). Mezitím je celý areál plný lidí a když si prohlížíme jednotlivé budovy, ptají se nás staré paní s jmenovkami odkud jsme, že nám zajistí výklad v našem jazyce. Po chvíli přicházejí s mladými studentkami a ty nás již pragmaticky vyzívají, ať se připojíme k nějaké skupině podle cedule, které drží průvodci na centrálním plácku. Je zde pochopitelně Deutsch, Espanol, France, Japanese, ale žádné Czech. Jsme ale rádi, že jsme

vyklouzli „uchmatávačkám“, jak tyto penzistky začínáme nazývat a prohlížíme si areál sami. V parku je plno květin a sochy hlavních představitelů hnutí. Platíme za to ovšem tím, že jsme neprošli do vlastního centrálního Temple, na který jsme byli velmi zvědaví. Vchod je komplikovaný a bylo to dopřáno snad jen organizovaným skupinám. Celý downtown je hezky upravený, kousek dál park s

vodopádem a vodním kolem, spousta květin i ukázka zeleninové zahrádky prvních osadníků. Jen hrob Brigham Younga byl v parku, který byl stavenišťem a tam pronikáme spolu s mladou mormonskou dvojicí škvírou v plotě a přes řadu stavebnin. Po úpravě to však bude velmi hezké a nebombastické. Z downtownu přejíždíme ke kapitolu, kde nacházíme i otevřené visitor center. Prohlížíme i vnitřek capitolu, kde pochopitelně nechýbí socha B. Younga ale i dalších civilních osobností, kteří se zasloužili o stát Utah. Fotografujeme u repliky slavného zvonu, který ve Philadelphii oznámil samostatnost Spojených států. Jsou zde sály Kongresu, Senátu a Nejvyššího soudu, bohužel zavřené. Vnitřní výzdoba kopule a stěn je velmi hezká a celá budova působí státotvorně a vlastenecky. Život obyčejných obyvatel sledujeme na *Trolley Square*, kde kdysi jezdily koňmi tažené tramway, ale dnes je tu obchodní centrum malých obchodů a kaváren s malou vyhlídkovou věží. Prohlížíme zde i trička s emblémy připravované zimní olympiády, na kterou se město chystá v r. 2002. Ale u těch levných nevyhovuje velikost a u těch dražších zase cena.

Z cestovního deníku „Amerika tentokrát nejen v pantoflích“.

Příchod Čechů na horu Říp

Když se znavený průvod Čechů konečně za hojného hekání a frkání vyškral na vrcholek Řípu k svému překvapení tam shledal nevelkou chatrč s kamennou podezdívkou. Před ní seděl starý muž s prošedivělými, kdysi ryšavými vlasy a cosi mumlal. „Buď zdrav bratře Kelte, tebe bychom zde věru nečekali. Co číníš na tak zvláštním místě?“ oslovil ho praotec. „Buďte zdraví čeští rekové“, odtušil stařec. „Jméno mé je Mertuš. Rozmlouvám tu s bohy a také jsem vás chtěl trochu poškádlit. Snad jste si všimli skřítků a znamení, zatímco jste se šplhali vzhůru?“ „Ba, všimli, těch světylek a zvuků“, přisvědčil Čech, „ale my máme pro strach uděláno. Doma nás šikanovali Hunové a Tataři a to jsou jiní kabrnáci. Máš tu na práci i něco vážnějšího, než strašit turisty?“ Mertuš se usmál a odpověděl. „Baže mám. Vidíte ty kopce v krajině půlnoční? Tam sedí můj bratranec Milešic. Vždy, když se loupeživé germánské kmeny vydají k nám zapálí velký oheň. Naše keltské kmeny nastraží v chatrčích zkažená vejce a krmě a stáhnou se do lesů a jeskyň. Germáni vše sežerou, udělá se jim špatně a zase brzy odtáhnou. Myslí si, že my se takhle běžně stravujeme. Však nám také začali říkat *Schmerzbauchové*“, a Mertuš se lišácky usmál. „To mnohé vysvětluje“, pokýval hlavou Čech. „Když jsme dorazili do velkého keltského opida, pohostili nás také vejci a uleželými zajíci. Netrvalo dlouho a dostali jsme takovou...no bratr Slovák by řekl hnačku, že to odnesl nejbližší hájek. Kdo mohl vědět, že je to váš posvátný háj? Plný model a znamení. Nebyl čas. Keltové se na nás pak moc mračili s tím, že nejméně půl roku ke svým bohům nemohou a tak jsme raději opidum chvatně opustili. Nevím, jak by to dopadlo, kdybychom je počtem nepřevyšovali?“

Čechové svého praotce obklopili, mručeli a opakovaně ho vyzývali, „Tak už to řekni vojvodo, řekni to. Nohy máme samý puchýř, ženy také reptají“. „Co mám říct?“, tvářil se praotec nechápavě. „No přece...To je ta zem oplývající mlékem a strdím, jak předpověděli mudrci naši“. Čechovi se do toho evidentně nechťelo, myslel si totiž tajně na moře, loďstvo a námořní obchod. „Není to tu špatný, takový docela schovaný a s těma Keltama se taký dá vyjít. Nejsou jako Hunové nebo Germáni. Tak se nedej prosit a řekni tu už“.

„Tedy, nechci se vám do to míchat“, ozval se keltský stařec, „není to rozhodně špatný místo. Krajina líbezná, zvěře plná. I nějaké ty nerosty se najdou a až se od nás zdokonalíte v řemeslech. Ne nadarmo se říká zlaté keltské ruce. Jen dobře važte, kde se usadíte odtud se už nehnete. Evropa začíná být trochu těsná. Víte, že my Keltové trochu vidíme do budoucnosti. A bude to tu věru mazec, taková křížovatka. Ti ze západu budou chtít na východ a ti z východu na západ. Velké ideologie se tu budou střídat. Abyste tu vydrželi budete muset být buď velmi stateční nebo...“ a stařec chvíli hledal ta vhodná slova, „...nebo velmi přizpůsobiví“. „To my jsme“, volali jeden přes druhého staří Čechové, pak ztichli a upřeli zraky své na svého vojvodu. Ten se ještě chvíli ošíval, ale pak postoupil na malou vyvýšeninu a spustil zprvu nejistě,

„No, ne, že by mě taky nohy nebolely. Taky bych už chtěl mít svou chalupu a na ní číslo popisné a před ní vysedávat a popíjet. Pak přešel do státnického tónu. „Dobře, když jinak nedáte, ale ne abyste pak někdy litovali a do emigrace odcházeli! Tak tady je ta zem oplývající mlékem a strdím, nám do vínku po všechny věky daná. Velebme si ji ať nám vzkvétá a naším domovem provždy je“. Zástupy Čechů propukly v silný jásot a Mertuš se jen pod vousy usmíval. Kdosi zvolal „Už je to tady!“ a záhy ten slogan opakoval celý kmen.

No a tak jsme tady.

Proč jsme tak posedlí hledáním života?

Po jisté skepsi desetiletí neúspěšného hledání signálů inteligentních mimozemšťanů v rámci projektu SETI došlo k renesanci hledání života, tentokrát nejen ve vzdáleném vesmíru, ale i v rámci naší sluneční soustavy. Nalezení mikroorganismů na Zemi v těch nejextrémnějších podmínkách totiž rozšířilo spektrum míst, kde bychom mohli život, byť primitivní, očekávat. Na zemi žijí mikrobi ve vroucích kyselých gejsírech, v mrazech Antarktidy i v temnotách podmořských horkých sirných vývěrů. Tak jako v dobách výstavby Suezského průplavu viděl kde kdo kanály i na Marsu, předhánějí se dnes vědci v spekulacích, kde všude v našem sousedství bychom mohli na formy života narazit. Nejnadějnějším kandidátem stále zůstává Mars a definitivní odpověď přinese zřejmě až přistání astronautů. Ale spekuluje se dokonce i o Venuši, jejíž povrch připomíná naší představu o pekle. Teploty přes 450 °C, tlak 80 bar a větry mnohem silnější, než největší pozemský hurikán. Tam by život nepřežil, ale mnoho kilometrů výše v mracích jsou už podmínky mírnější. Sonda Venus Express zjistila, že ve svrchních mracích se objevují skvrny s vyšší absorpcí UV záření. Tam je kromě CO₂, kyseliny sírové i trocha vodních par. Vědci nevyklučují, že by mohlo jít o kolonie mikroorganismů unášených větrem fotosyntetizující v UV oblasti. Kdysi měla totiž Venuše i oceány, ale větší blízkost k Slunci, skleníkový efekt atmosféry CO₂ a nepřítomnost ochranného magnetického pole (zřejmě v důsledku pomalé rotace – den na Venuši trvá 243 pozemských dnů a je delší, než Venušin rok – 224 dnů) za miliardy let připravily Venuši prakticky o vodu. Člověk musí žasnout jaké má Země štěstí z hlediska podmínek k existenci života. Jde především o optimální vzdálenost od Slunce, ochranné magnetické pole, velké množství vody, sklon zemské osy a existence ročních období a přítomnost tak akorát velkého Měsíce, který stabilizuje sklon zemské osy.

Dalším kandidátem na přítomnost živých forem je šestý měsíc Jupitera – Europa. Je jen o něco málo menší, než náš Měsíc. Velmi řídká atmosféra je tvořena převážně kyslíkem a pod povrchovou vrstvou ledu se má nacházet rozsáhlý oceán kapalné vody. Energii by mělo dodávat slapové tření působené gravitací Jupiteru. Život tedy nemusí být omezen jen přísunem energie ze Slunce.

Zatím posledním kandidátem je Saturnův měsíc Titan, který je druhým největším měsícem v sluneční soustavě (průměr 5150 km). Povrch tvořený podchlazeným ledem a atmosféra z dusíku a metanu s povrchovým tlakem 1,6 bar. Podle analýzy odražených radiových signálů sondy Cassini se zdá být pravděpodobné, což již dříve naznačovaly teoretické studie, že pod povrchem je ukrytý globální oceán vody s příměsí čpavku.

Je jasné, že nalezení mimozemského života a jeho srovnání s naším pozemským by posunulo naše biologické znalosti. Mělo by i nesmírný dopad filosofický. Jsme ve vesmíru osamoceni, jak předpokládá bible nebo je život něčím téměř zákonitě samoorganizovaným v určitých podmínkách? Ale je setkání s jakýmkoliv mimozemským životem bez rizika? Pokud hledáme primitivní život v našem okolí hrozí jeho nepředvídatelná interakce s naším biosystémem. Vzpomeňme, co udělaly s indiány neštovice zavlečené tam bělochy! Přilet mimozemské inteligence na Zemi bych rozhodně neviděl jako selanku. Komunikace by nebyla to nejhorší. Inteligence se zřejmě vyvíjí nejsnáze u predátorských forem a je pravděpodobné, že by naše vývojová stadia byla značně rozdílná. Moc si nepopovídáte se slepicí ba ani se šimpanzem. Je pravděpodobné, že cílem dlouhé cesty mimozemšťanů by nebylo popovídat si, ale spíše hledání zdrojů nebo prostoru.

Jsme snad my lidé mírumilovnými beránky? A chovali jsme se tak při svých objevitelských cestách? Také vzájemná výměna mikroflóry by nemusela skončit happyendem. Takže bádejme, hledejme, ale zůstaňme opatrní.

Logická úloha

Na jaký největší počet částí mohou tři přímky rozdělit vnitřek prstence?

Není nad selskou logiku

Odpovědi na zkuškové otázky uchazeče o pracovní místo v Google Inc, který sice získal 0 bodů ze zkoušky, ale přesto byl přijat:

1. Během které bitvy zemřel Jan Lucemburský?
Během té poslední
2. Kde byla podepsána Deklarace Nezávislosti?
Dole, na poslední stránce
3. Hlavní příčina rozvodu?
Svatba
4. Hlavní příčina neúspěchů?
Zkouška
5. Co jste nikdy neměl ke snídani?
Oběd a večeři
6. Co vypadá jako půlka jablka?
Druhá půlka
7. Pokud hodíme červený kámen do modrého moře, jaký bude?
Mokry
8. Jak může člověk být osm dní bez spánku?
Bez problémů, vždyť v noci spí
9. Pokud budete mít tři jablka a čtyři pomeranče na jedné dlani a čtyři jablka a tři pomeranče na druhé, co budete mít?
Opravdu velké dlaně
10. Osm zedníků postavilo zeď za deset hodin, kolik času to zabere čtyřem zedníkům?
Nezabere to žádný čas, zeď již byla postavena
11. Jak můžeme hodit vejce na betonový základ tak, abychom ho nerozbili?
Jakkoliv, vejce v žádném případě nepoškodí betonový základ. z netu

Zkuste si opravdový zajímavý logický test:

<http://edenik.elka.cz/otestujte-sve-logicke-mysleni/>

Co očekává žena a co logik?

Žena mužovi: Jdi do obchodu a kup 10 rohlíků, když budou mít banány kup 30. Kolik rohlíků koupil muž ?

Starý lišák Murphy inspiruje

Zákon o perverzité přírody:

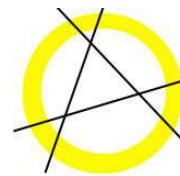
Není možné předvídat, kterou stranu krajice by bylo lepší namazat.

Pravděpodobnost, že chleba spadne na zem namazanou stranou je úměrný ceně koberce.

Vyřešení problému změní jeho podstatu.

Za každý velký objev vděčíme nějakému omylu.

Žádný opravdový problém se nedá vyřešit. z netu

Řešení úlohy:

A slovo závěrem

Země prodělala 4 velké doby ledové. K první došlo před 2,5 mld. let při přechodu na kyslíkovou atmosféru. Druhá doba ledové před 800-650 mil. let. Po ní vzniká ozonová vrstva. Třetí doba ledová byla před 300 miliony let v permu na konci prvohor. Pak přišlo teplé období druhu a třetího. Čtvrtá doba ledová je často kladená většinou až od před 2,5 miliony let. Je tvořena dlouhou sérií glaciálů a interglaciálů. Ledové doby zpočátku trvaly asi 40 tisíc let, ale v době před jedním milionem let se prosazuje cyklus, jehož ledová doba (glaciál) trvá v průměru 100 tisíc let a meziledová doba (interglaciál) asi 20 tisíc let. Za kolísání klimatu pravděpodobně stojí změny vzájemné pozice Slunce a Země a dynamika dějů na Zemi. V nejchladnějších obdobích u nás převládala vegetace tundry doplňovaná kamenitou tundrou na hřebenech hor a studenou stepí v nížinách. Na našem území se proháněli mamuti, pižmoni, sobi, lišky polární, zajáci běláci. Tak ať to oteplování trvá co nejdéle.